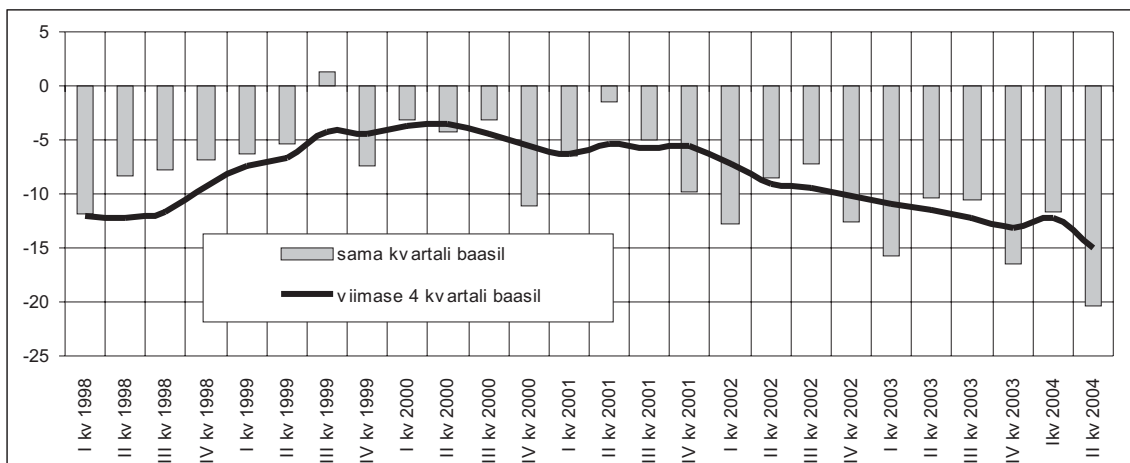

EESTI 2004. AASTA II KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- 2004. aasta II kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk oli 7,4 miljardit krooni ehk viimase nelja kvartali baasil 14,9% oodatava sisemajanduse koguprodukti (SKP) suhtes (vt tabel 1 ja joonis 1).
- Jooksevkonto defitsiidi suurenemist mõjutasid väliskaubanduse ning tulude konto puudujääkide kasv.
- Kaubavarude soetamine kolmandatest riikidest enne Eesti ühinemist Euroopa Liiduga viis Eesti 2004. aasta II kvartali väliskaubanduskonto defitsiidi rekordilisele tasemele.
- Jätkuvalt suur oli välisinvestorite poolt Eestisse tehtud investeeringuult saadud tulu. Tulude netoväljavool moodustas 8,3% oodatava SKP suhtes.
- Ligi 40% väliskapitali netosissevoolust moodustasid otseinvesteeringud ning ülejäänud portfelliinvesteeringud.
- Maksebilansi reservid kasvasid 0,7 miljardi krooni võrra.

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

Jooksevkonto 7,4 miljardilise puudujäägi peamine põhjustaja oli taas kaupade konto rekordilise 8,6 mld krooni suuruse miinusega. Suhtena SKPsse moodustas puudujääk 20%. Kaupade väljavedu ulatus 18,3 ja sissevedu 26,8 mld kroonini. Kaupade käibe taseme tõusu põhjustas ühelt poolt liitumine Euroopa Liiduga, mistõttu aprillikuine import ületas kõik senised rekordid, ja teiselt poolt senikehtinud aruandlussüsteemi muutus (üleminek Intrastat aruandlusele ühendusesisese kaubanduse deklareerimisel), mistõttu liitumiseelne

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)*

	1999	2000	2001	2002					2003					2004	
	Kokku	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II
Jooksevkonto	-3 607,7	-5 093,4	-5 889,5	-3 380,9	-2 658,2	-2 169,4	-3 674,4	-11 882,9	-4 546,6	-3 450,5	-3 416,6	-5 149,4	-16 563,1	-3 676,9	-7 418,8
Kaubad ja teenused	-3 755,4	-3 569,0	-3 623,7	-2 249,0	-1 859,9	-1 574,8	-2 634,5	-8 318,2	-3 325,3	-1 818,2	-1 950,7	-3 007,0	-10 101,1	-1 822,6	-4 914,7
Kaubad**	-12 096,9	-13 143,6	-13 783,9	-3 904,7	-4 820,9	-4 682,0	-4 588,0	-17 995,6	-5 448,6	-5 058,9	-5 702,3	-5 641,1	-21 850,9	-4 627,6	-8 561,3
Kaupade eksport f.o.b.	36 995,2	56 345,9	58 667,1	13 156,1	14 766,6	14 238,5	16 172,4	58 333,6	14 329,4	16 095,2	15 518,8	17 590,3	63 533,8	16 905,2	18 286,7
Kaupade import f.o.b.	-49 092,1	-69 489,5	-72 451,0	-17 060,8	-19 587,5	-18 920,5	-20 760,4	-76 329,2	-19 778,1	-21 154,1	-21 221,1	-23 231,4	-85 384,7	-21 532,8	-26 848,0
Teenused	8 341,5	9 574,6	10 160,2	1 655,7	2 961,0	3 107,2	1 953,5	9 677,4	2 123,4	3 240,7	3 751,6	2 634,1	11 749,9	2 805,0	3 646,7
Teenused: krediid	21 951,9	25 485,8	28 866,5	5 653,4	8 004,7	7 730,1	6 891,5	28 279,7	6 027,3	7 942,6	8 859,3	7 985,4	30 814,4	7 358,2	9 404,2
Teenused: deebet	-13 610,4	-15 911,2	-18 706,3	-3 997,7	-5 043,7	-4 622,9	-4 938,0	-18 602,3	-3 903,9	-4 701,8	-5 107,6	-5 351,3	-19 064,6	-4 553,2	-5 757,5
Tulud	-1 505,8	-3 483,4	-4 926,1	-1 504,0	-1 270,7	-951,1	-1 697,3	-5 423,1	-1 608,9	-1 886,9	-1 964,4	-2 476,5	-7 936,7	-2 201,3	-3 016,8
Tulud: krediid	1 964,3	2 008,0	2 994,7	638,8	763,1	1 239,5	697,9	3 339,3	617,2	966,3	1 099,3	703,2	3 385,9	625,3	878,0
Tulud: deebet	-3 470,1	-5 491,4	-7 920,8	-2 142,8	-2 033,8	-2 190,6	-2 395,2	-8 762,4	-2 226,1	-2 853,2	-3 063,7	-3 179,7	-11 322,7	-2 826,5	-3 894,9
Ülekanded	1 653,5	1 959,0	2 660,3	372,1	472,4	356,5	657,4	1 858,4	387,5	254,6	498,5	334,1	1 474,7	346,9	512,7
Ülekanded: krediid	2 257,5	2 454,8	3 174,1	620,5	757,7	615,4	882,7	2 876,3	741,0	573,5	802,4	757,9	2 874,8	812,9	1 191,1
Ülekanded: deebet	-604,0	-495,8	-513,8	-248,4	-285,3	-258,9	-225,3	-1 017,9	-353,4	-318,9	-303,9	-423,8	-1 400,1	-466,0	-678,4
Kapitali- ja finantskonto	5 916,6	7 273,2	4 863,1	3 825,9	2 051,1	2 654,9	4 207,7	12 739,6	5 230,2	3 389,8	3 611,3	6 748,5	18 979,7	3 119,3	7 337,8
Kapitalikonto	17,8	278,5	90,0	138,0	46,1	121,2	15,4	320,7	126,3	-6,3	257,8	171,2	549,0	27,7	154,8
Finantskonto	5 898,8	6 994,7	4 773,1	3 687,9	2 005,0	2 533,7	4 192,3	12 418,9	5 103,8	3 396,1	3 353,5	6 577,3	18 430,7	3 091,6	7 183,0
Olseinvesteeringud	3 208,2	5 601,4	5 901,3	1 715,1	168,1	-30,8	759,4	2 611,8	4 322,2	2 186,0	2 622,5	1 301,6	10 432,2	1 651,7	2 726,4
Välismaal	-1 239,8	-1 043,1	-3 528,3	-319,3	-891,0	-686,3	-291,8	-2 188,4	-274,3	-219,7	-959,7	-584,8	-2 038,5	-1 004,1	-838,1
Eestis	4 448,0	6 644,5	9 429,6	2 034,4	1 059,1	655,5	1 051,2	4 800,2	4 596,4	2 405,8	3 582,2	1 886,4	12 470,7	2 655,8	3 564,5
Portfelliinvesteeringud	156,0	1 435,0	-699,7	-1 138,5	1 946,6	1 695,3	-124,7	2 378,7	5 109,3	-4 477,9	-1 092,3	2 832,9	2 372,0	-712,4	5 580,2
Nõuded	-1 894,9	153,1	-2 100,2	-1 160,8	-88,1	-1 731,2	-202,8	-3 182,9	189,7	-2 074,7	-1 623,9	-1 842,6	-5 351,6	-769,0	-211,5
Omandiväärtpaberid	187,0	53,3	236,5	-5,4	74,5	-52,4	-7,6	9,1	-124,5	-263,4	-199,0	-442,0	-1 028,9	-441,7	-553,1
Võlaväärtpaberid	-2 081,9	99,8	-2 336,7	-1 155,4	-162,6	-1 678,8	-195,2	-3 192,0	314,2	-1 811,4	-1 424,9	-1 400,6	-4 322,7	-327,3	341,6
Kohustused	2 050,9	1 281,9	1 400,5	22,3	2 034,7	3 426,5	78,1	5 561,6	4 919,6	-2 403,2	531,6	4 675,6	7 723,6	56,6	5 791,7
Omandiväärtpaberid	3 292,3	-538,8	568,4	299,2	517,0	-103,6	199,6	912,2	109,6	680,2	544,8	151,9	1 486,5	68,4	386,8
Võlaväärtpaberid	-1 241,4	1 820,7	832,1	-276,9	1 517,7	3 530,1	-121,5	4 649,4	4 810,0	-3 083,4	-13,2	4 523,7	6 237,1	-11,8	5 404,9
Muud investeeringud	2 534,6	-41,7	-428,5	3 111,3	-109,7	869,2	3 557,6	7 428,4	-4 327,7	5 688,0	1 823,3	2 442,8	5 626,5	2 152,3	-1 123,6
Nõuded	-1 651,2	-2 638,3	-3 716,7	-705,3	-672,5	2 779,7	-706,8	695,1	-3 696,8	2 809,7	225,2	-1 235,3	-1 897,2	-1 676,3	-5 009,8
Pikaajaline kapital	421,8	-1 108,7	-322,7	274,8	95,9	-1 058,9	-394,8	-1 083,0	131,0	-154,6	84,8	-622,4	-561,3	-1 152,0	-1 854,0
Lühiajaline kapital	-2 073,0	-1 529,6	-3 394,0	-980,1	-768,4	3 838,6	-312,0	1 778,1	-3 827,7	2 964,2	140,5	-612,9	-1 335,9	-524,4	-3 155,8
Kohustused	4 185,8	2 596,6	3 288,2	3 816,6	562,8	-1 910,5	4 264,4	6 733,3	-630,9	2 878,3	1 598,1	3 678,1	7 523,6	3 828,7	3 886,2
Pikaajaline kapital	1 691,5	-549,9	1 814,4	976,7	-161,3	-890,6	1 904,2	1 829,0	1 368,5	485,0	1 109,4	1 264,2	4 227,2	690,9	282,1
Lühiajaline kapital	2 494,3	3 146,5	1 473,8	2 839,9	724,1	-1 019,9	2 360,2	4 904,3	-1 999,4	2 393,3	488,7	2 413,8	3 296,4	3 137,7	3 604,1
Vead ja täpsustused	-511,3	90,7	296,2	210,4	381,2	-459,2	-62,3	70,1	49,2	-318,8	336,1	-170,9	-104,5	89,2	806,1
Üldbilanss	1 797,6	2 270,5	-730,2	655,4	-225,9	26,3	471,0	926,8	732,7	-379,6	530,8	1 428,1	2 312,1	-468,4	725,1
Reservid	-1 797,6	-2 270,5	730,2	-655,4	225,9	-26,3	-471,0	-926,8	-732,7	379,6	-530,8	-1 428,1	-2 312,1	468,4	-725,1

* Vastavalt täiendava informatsiooni laekumisele on korrigeeritud eelnevate perioodide andmeid.

** Seoses Eesti ühinemisega ELiga 1. mail 2004 muutus põhjalikult kaupade liikumise arvestuse süsteem Eesti ja teiste liikmesriikide vahel, mistõttu väliskaubanduse aegread enne ja pärast liitumist ei ole otseselt võrreldavad.

ja -järgne väliskaubandusstatistika ei ole otseselt võrreldav¹.

Kaupade väljaveo suurimad kaubagrupid olid masinad ja seadmed, puit, puidutooted ja mööbel ning tekstiilitööstuse toodang. Sisseveos domineerisid samuti masinad ja seadmed, millele järgnesid transpordivahendid ning keemia- ja toidukaubad.

Peamine väliskaubanduspartner oli laienenud Euroopa Liit (EL-25), mille osa kaupade kogukäibes suurenes 80%-ni. Suurimad partnerriigid olid Soome, Rootsi, Saksamaa, Läti ja Leedu, mis kokku hõlmasid kaupade väljaveost 61% ja sisseveost 57%.

Teenuste konto ülejääk suurenes aastaga 13% ning oli 3,6 miljardit krooni. Teenuste eksport kasvas eelmise aasta sama perioodiga võrreldes ligi viiendiku võrra, import aga neljandiku võrra. Teenuste positiivse saldo kasvu mõjutasid enim reisiteenused ja muud äriteenused. Samas veoteenuste ülejääk vähenes, millele avaldas mõju maksuvaba kaubanduse kadumine transpordivahenditel seoses ELiga liitumisega. Teenuste konto käibe struktuur jäi suhteliselt stabiilseks, milles veoteenused hõlmasid 40%, reisiteenused 36%, muud äriteenused 18% ja ehitusteenused 4%.

Teenuste osas olid Eesti peamisteks äripartneriteks ELi liikmesriigid: 2004. aasta II kvartalis osutati neile riikidele 67% teenustest ning osteti neilt 77%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (1,7 miljardit krooni), suurim puudujääk aga Saksamaaga (0,3 miljardit krooni).

Tulude konto puudujääk saavutas 2004. aasta II kvartalis uue rekordi 3 miljardi krooni ehk 8,3% oodatava SKP suhtes, olles 60% võrra suurem kui eelmise aasta samal perioodil. Mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud kapitalilt ja tööjõult teenitud tulu oli 3,9 miljardit krooni (deebet) ja residentide välismaale tehtud investeeringutelt teenitud tulu 0,9 miljardit krooni (kreedid). Mitteresidentide investeerimistulust hõlmas otseinvesteeringutulu 76%, millest omakorda maksti välja dividendidena 53% ja investeeriti uuesti 47%. Viimasel juhul reaalset raha liikumist ei toimunud. Residentide saadud investeerimistulust moodustas otseinvesteeringutulu ligi 40%.

Suurem osa residentide investeeringutulust pärines Lätist ja Leedust. Euroopa Liidu osakaal residentide investeeringutulust hõlmas 85%. Ligi 70% tulust teeniti finantsvahenduselt. Eestisse tehtud investeeringuilt saadud tulust kuulus 95% ELi liikmesriikide investoritele (valdavalt Soome, Rootsi ja Suurbritannia). Siingi saadi enim tulu finantsvahendusest (40%), millele järgnesid töötlev tööstus, veondus, laondus ja side, hulgi- ja jaekaubandus ning elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus.

Ülekannete konto ülejääk suurenes enam kui kaks korda ja oli 0,5 miljardit krooni. Kasv toimus valdavalt ELi struktuurifondidest saadud ülekannete arvel.

---

¹ Alates 1. maist 2004 põhineb väliskaubandusstatistika kahel aruandlussüsteemi kombinatsioonil: kaubavahetust Euroopa Liidu väliste riikidega arvestatakse endiselt Maksu- ja Tolliametile esitatud tollideklaratsioonide alusel (nn Extrastat), ühendusesisene kaubavahetus registreeritakse nn Intrastati küsitluse abil, mida korraldab Statistikaamet (vt www.stat.ee/valiskaubandus). Kui Extrastat võimaldab endiselt kasutada põhiskaubandussüsteemi, jättes välja kaubavahetuse läbi tolliladude, siis Intrastat ei võimalda andmetest välja filtreerida läbi vaheladude liikunud kaupa, mis reaalselt Eesti siseturule ei jõua, kajastades seega pigem üldkaubanduse põhimõtteid. Seetõttu on nii kaupade sisse- kui väljaveo üldine tase varasemate perioodidega võrreldes kõrgem ja aegridade võrdlemisel tuleb seda eripära silmas pidada. Samuti pole Intrastati aruannete struktuurierinevuste tõttu tollideklaratsioonidega võrreldes enam piisava täpsusega võimalik eristada nn normaaleksporti ja -importi töötluskaupade sisse- ja väljaveost.

KAPITALI- JA FINANTSKONTO positiivne saldo suurenes 2004. aasta I kvartaliga üle kahe korra ning moodustas 7,3 miljardit krooni. Sellest ligi 40% andis otseinvesteeringute ning ülejäänud portfelliinvesteeringute sissevool. Muude investeeringute osas toimus netoväljavool.

Otseinvesteeringute netosissevool moodustas 2004. aasta II kvartalis 2,7 miljardit krooni, olles kolmandiku võrra suurem kui eelmisel perioodil. Mitteresidentide otseinvesteeringud Eestis kasvasid 3,6 ja residentide otseinvesteeringud välismaal 0,8 miljardi krooni võrra.

Kolmandik otseinvesteeringute sissevoolust olid aktsia(osa)kapitali investeeringud. Dividendide jaotamise tõttu jäi reinvesteeringute tulu tase eelmiste kvartalitega võrreldes väiksemaks. Suurimad investorid olid Skandinaaviast (Soome, Taani) ja Austriast. Euroopa Liidu osakaal otseinvesteeringute sissevoolus oli 71%. Enam investeeriti kinnisvara, rentimise ja äritegevuse sektorisse, tööstusse ja finantsvahendusse.

Residentide otseinvesteeringud välismaale vähenesid eelmise kvartaliga võrreldes 17%. Rekordiliselt suureks kujunesid investeeringud aktsia(osa)kapitali (1,5 miljardit krooni). Sarnaselt Eestis asuvate välisosalusega ettevõtjatega jagati dividende ka välismaistes tütar(sidus)ettevõtjates, mistõttu reinvesteeringute tulu vähenes märkimisväärselt. Investeeringute peamiselt Läti, Soome ning Leetu. Euroopa Liidu osakaal oli 83%. Suurimad investeeringud tegid finantsvahenduse, hotellide ja restoranide ning tööstuse investorid.

Finantskonto kapitali sissevoolu põhikanaliks olid **portfelliinvesteeringud**, mille netosissevool moodustas 5,6 miljardit krooni. Portfelliinvesteeringute nõuded suurenesid 0,2 ja kohustused 5,8 miljardi krooni võrra. Viimaste kasv toimus valdavalt krediitiasutuste poolt emiteeritud rahaturuinstrumentide arvel.

Muude investeeringute netoväljavool oli 1,1 miljardit krooni, kusjuures nõuded kasvasid 5 ja kohustused 3,9 miljardi krooni võrra. Muude investeeringute liikumine toimus peamiselt krediitiasutuste kaudu.

* * * * *

Täpsustatud andmetel moodustas 2004. aasta I kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääk 3,7 miljardit krooni e 12,2% SKP suhtes.

2004. aasta III kvartali esialgne maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 20. detsembril 2004 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond